

v sožitju javnosti in zasebnosti

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

dostop do informacij javnega značaja

vstopite, dostop je prost!

1 Poudarki	str. 4
2 Nagovor pooblaščenke	str. 7
3 Pomembni mejniki v razvoju pravic dostopa do informacij javnega značaja	str. 11
4 Zakon o dostopu do informacij javnega značaja	
Osnovni poudarki	str. 15
Postopek z zahtevo	str. 18
Shematski prikaz postopkov	str. 21
5 Test interesa javnosti	str. 23
6 Ponovna uporaba informacij javnega sektorja	str. 25
7 O informacijski pooblaščenki	str. 27
8 O uradu Informacijski pooblaščenec	str. 29
Kontakti	str. 31

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

342.5:659.2(497.4)

PIRC Musar, Nataša

Vstopite, dostop je prost! : dostop do informacij javnega
značaja / [avtorji besedila Nataša Pirc Musar, Simona Rodež ;
fotografije Photo Alto]. - Ljubljana : Informacijski pooblaščenec,
2006

ISBN 961-238-586-6

1. Gl. stv. nasl. 2. Rodež, Simona
224571648

American Civil Liberties Union (ACLU) – Zakaj je svoboda izražanja bistven element vsake svobodne družbe:

“SVOBODA IZRAŽANJA JE NUJNA ZA SISTEM SOVLADANJA, SAJ LJUDSTVU DAJE MOŽNOST NADZORA NAD VLADNO NEZMERNOSTJO IN KORUPCIJO. DA BODO DRŽAVLJANI RES GOSPODARJI SVOJE USODE IN SVOJE IZVOLJENE VLADE, MORAJO BITI DOBRO INFORMIRANI IN MORAJO IMETI DOSTOP DO VSEH INFORMACIJ, IDEJ IN STALIŠČ. VSESPLOŠNA NEVEDNOST PREDSTAVLJA PLODNA TLA ZA REPRESIJO IN TIRANIJO.”

1

Priporočila Sveta Evrope iz osemdesetih let prejšnjega stoletja in z začetka tega stoletja – v Recommendation (1981) 19 in Recommendation (2002) 2 – narekujejo, da države članice Evropske unije, torej tudi Slovenija, v svoji zakonodaji in praksi uredijo uresničevanje pravice dostopa do informacij javnega značaja tako, da bo lahko od organa javne oblasti vsak dobil želeno informacijo.

Državni zbor Republike Slovenije je na podlagi Ustave RS iz leta 1991 februarja 2003 sprejel **Zakon o dostopu do informacij javnega značaja** – ZDIJZ (Ur. l. RS, št. 24/2003), ki sledi usmeritvam mednarodnih aktov in Evropske unije. Njegov namen je zagotoviti javnost in odprtost delovanja javne uprave ter vsakomur omogočiti dostop do javnih informacij – do tistih informacij torej, ki so povezane z delovnimi področji organov javne uprave.

Zakon zagotavlja dostop do **že zbranih informacij**, ki so v kakršni koli pisni ali elektronski obliki; to vključuje dokumente, dopise, dosjeje, registre, sezname in gradiva, ki so jih izdelali organi sami ali v sodelovanju z drugimi. S tem zakon zagotavlja pregled nad porabo javnega denarja in tudi nad odločitvami javne uprave, saj ta dela v imenu ljudi in za ljudi. Za dostop do javne informacije **ni potreben pravni interes**, dovolj sta radovednost in želja po znanju ter obveščenosti.

Da bi zakon pravilno razumeli in izvajali, je bil, po vzoru najrazvitejših demokratičnih držav, v Sloveniji istega leta ustanovljen nov organ: **Pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja**. Pooblaščenec je samostojen državni organ, ki odloča o pritožbah zoper odločbe, s katerimi organi zavržejo ali zavrnejo zahteve za dostop do javnih informacij.

Leta 2005 je bil z **novelo Zakona o dostopu do informacij javnega značaja** narejen še korak naprej. Novela je uvedla številne novosti, med drugim ponovno uporabo informacij javnega značaja, določila pristojnosti upravne inšpekcije na področju izvajanja tega zakona, uvedla pa je tudi pomembno novost: **test interesa javnosti**. S tem se je Slovenija pridružila tistim demokratičnim državam, ki, kadar gre za interes javnosti, tudi izjeme obravnavajo s pridržkom.

Z **Zakonom o informacijskem pooblaščenju**, ki je začel veljati 31. decembra 2005, pa so se spremenile tudi pristojnosti organa, ki skrbi za nemoteno izvajanje dostopa do informacij javnega značaja – razširile so se še na varstvo osebnih podatkov. Pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja je postal **Informacijski pooblaščenec**. **Pooblaščenca funkcionarja** imenuje Državni zbor na predlog predsednika Republike Slovenije.

Spoštovani,

pravice do svobode govora in informiranosti ter varovanja zasebnosti so slovenskim državljanom tako rekoč položene v zibelko že z Ustavo. Gre za temeljna načela demokracije, ki jih udejanjata tudi Zakon o dostopu do informacij javnega značaja in Zakon o varstvu osebnih podatkov. Uslužbenci v javnem sektorju Republike Slovenije se moramo zavedati, da sta tako dostop do informacij javnega značaja kot varovanje zasebnosti pravici vsakogar. Zato je naša pomembna naloga, naš izziv, da ti pravici spoštujemo, omogočamo, izvajamo, udejanjamo.

Iskreno me veseli, da smo v Sloveniji že leta 2003 sprejeli dober, moderen zakon o dostopu do informacij javnega značaja, ki smo ga leta 2005 z novelo še dopolnili. Brez dvoma je zakon v delo javne uprave prinesel nova razmišljanja in s tem nove vrednote. Od njegovega sprejetja do danes smo se v Sloveniji dodobra začeli zavedati njegove globine in pomena ter njegovega pozitivnega vpliva na kakovost življenja v demokraciji nasploh. Če smo se javni uslužbenci doslej vse preradi zatekali k uradniški vzvišenosti, ki je bila posledica prepričanja, da nihče nima pravice informacij zahtevati kar tako, se je to že temeljito spremenilo. Vedno bolj se namreč zavedamo, da je vse, razen izjem, javno!

S sprejemom Zakona o Informacijskem pooblaščenju in razširitvijo pristojnosti Pooblaščenca na varstvo osebnih podatkov smo se v našem uradu začeli še bolj poglobljeno ukvarjati s pravico do varstva zasebnosti. Že pri dostopu do informacij javnega značaja smo kar v tretjini primerov morali odločati o konfliktu med pravico vedeti in pravico do zasebnosti, torej o dveh plateh iste medalje. Z novo pristojnostjo pa našo dejavnost z javnega sektorja z nadzorom nad obdelavo osebnih podatkov širimo še na celoten zasebni sektor, na okoli 100.000 pravnih oseb zasebnega prava.

Z odprtostjo informacij na eni strani ter nadziranjem in varovanjem osebnih podatkov na drugi bomo tako pravnim kot fizičnim osebam res lahko zagotovili, da bodo v vsej polnosti uživale svoje temeljne človekove pravice.

S sodelavci na uradu Pooblaščenca se zavedamo svoje odgovornosti in tega, da moramo enakovredno presojeti tako pravice prosilcev kot zavezancev, tako pravico do dostopa kot pravico do varovanja zasebnosti. Zato smo z informacijami na voljo tako prosilcem kot kolegicam in kolegom v javni upravi in zasebnem sektorju. Naša ekipa ni velika, a je željna izzivov in pripravljena na sodelovanje. Vsakdo med nami želi prispevati k družbenemu zadovoljstvu tisto nekaj, kar je v njegovi strokovni in osebni moči. Ta brošura je posvečena informacijam javnega značaja. Pomembno je vedeti, da Pooblaščenec na tem področju nima svetovalne vloge; kot pritožbeni organ mora v postopkih obe stranki, prosilca in zavezanca, obravnavati povsem enakovredno. Naši nasveti na tem področju so torej lahko zgolj splošni.

Nataša Pirc Musar,
informacijska pooblaščenka

- Pobudnik prvega zakona, ki je opredelil pravico do informiranja (ta je del pravice do svobode izražanja) je bil Anders Chydenius, finski duhovnik, ki je leta 1765 postal član švedskega parlamenta. Za vzor so mu služili zapisi iz stare Kitajske iz 7. stoletja, ki jih je dopolnil in nadgradil. Bil je pobudnik sprejema švedskega Zakona o svobodi tiska in o dostopu do javnih dokumentov (sprejet leta 1766); zapisal je, da ima pravico dostopa do dokumentov vlade vsakdo, ki to zahteva. Na podlagi tega zakona so bila javna tudi vsa pisma, ki jih je švedski kralj pisal tujim državljanom, in tako je na Švedskem še danes.
- Američani so pravico do svobode izražanja prvič zapisali leta 1776 v Virginijsko deklaracijo o pravicah. Leta 1789 so pravico do svobode izražanja uzakonili tudi v Listini o pravicah (Bill of Rights), v prvem amandmaju k Ustavi, pravice dostopa do dokumentov pa takrat še niso opredelili.
- Ameriška sodišča so pravico do svobode izražanja teptala in jo, z dopuščanjem cenzure, ignorirala vse do leta 1920. Leto pred tem so vrhovni sodniki prvič v zgodovini ameriškega sodstva obravnavali primer s področja svobode izražanja. Sodniki so takrat v primeru Schenk proti ZDA soglasno potrdili odločitev nižjega sodišča, ki je člana Socialistične stranke obsodilo zaradi razpečevanja protivojnih letakov. Leta 1920, ko je Vrhovno sodišče presojalo enak primer v zadevi Abrams proti ZDA, pa odločitev sodnikov ni bila več soglasna. Dva sodnika sta namreč v ločenih mnenjih zapisala, da je »govor« (ang. speech) lahko kaznovan le, če ima za posledico »resno in neposredno nevarnost«, ki povzroča neposredno škodo. Na podlagi tega sta prav ta sodnika, Oliver Wendell Holmes in Louis D. Brandeis, razvila test »resne in neposredne nevarnosti«, ki ga ameriško Vrhovno sodišče uporablja še danes. Prevzelo in izpopolnilo ga je celo Evropsko sodišče za človekove pravice. Zagovorniki svobode izražanja prav ta primer štejejo za prelomen v boju za uveljavitev pravice do svobode izražanja.
- Z Deklaracijo o človekovih pravicah Organizacije združenih narodov (Deklaracija OZN), ki je bila sprejeta leta 1948 v Parizu, je bil v 19. členu narejen še korak naprej. Pri opredeljevanju pravice do svobode izražanja in tiska je namreč izrecno zapisano, da lahko vsakdo informacije tudi išče. Ob tem se je zastavljalo vprašanje, ali in koliko je država posamezniku pri tem dolžna pomagati, saj omenjena določba tega ni jasno opredelila. Mnoge države imajo danes, poleg svobode izražanja, pravico dostopa do informacij zapisano v ustavi. Ta pravica se bo zagotovo razvijala tudi v prihodnje.
- Evropska konvencija o človekovih pravicah (EKČP) je začela veljati leta 1953. Zavezuje kar 46 držav članic Sveta Evrope, med njimi tudi Slovenijo. Njen 10. člen, ki govori o svobodi govora, pravice dostopa do informacij sicer ne določa izrecno; zgolj nakazuje namreč le pravico do sprejemanja, ne pa tudi do iskanja informacij. Konvencija je zato zaradi svojega pasivnega stališča v določenem smislu celo korak nazaj. Kljub vsemu pa v drugem odstavku 10. člena konvencije najdemo zapisane tudi izjeme, ki jih mora spoštovati posamezna država pri omejevanju širjenja informacij.
- Kmalu se je pokazalo, da je treba pravico dostopa do informacij podrobneje določiti in jasneje opredeliti obveznosti države kot »lastnice« informacij do državljanov oziroma prosilcev. Američani so dobili Zakon o svobodi informacij (Freedom of Information Act) leta 1966. V Evropi so se, za Švedsko, pomembnosti tega področja prve zavedle še druge skandinavske države.

Finska, ki je postala samostojna leta 1917, je svoj zakon o dostopu do informacij dobila leta 1919, Irska pa, tako kot ZDA, leta 1966.

- Pozneje se je tak način razmišljanja začel širiti tudi po drugih delih Evrope in sveta. Danes imajo skoraj vse evropske države tako imenovane FOI (Freedom of Information) zakone.
- Slovenija je zakon s tega področja sprejela razmeroma pozno, marca 2003. Prehitele so jo Madžarska (1992), Latvija (1998), Češka (1999) ter Albanija, Bolgarija, Estonija in Slovaška (vse so zakon sprejele leta 2000) in Poljska (2001). Zanimivo pa je, da sta za Slovenijo zaostali demokratično razviti Švica, ki je zakon dobila konec leta 2004, in Velika Britanija, kjer je bil zakon sicer sprejet leta 2000, veljati pa je začel 1. 1. 2005.
- Tudi Evropska unija, eden največjih birokratskih aparatov na svetu, je zamujala z ureditvijo področja dostopa do informacij. Zaradi vztrajnih pritiskov skandinavskih držav je prvo uredbo s tega področja sprejela leta 2001. Za dve desetletji jo je prehitel Svet Evrope s priporočili, naj države članice v svoji zakonodaji in praksi uredijo uresničevanje pravice dostopa do informacij javnih oblasti skladno s predlaganimi načeli. Ta določajo, da ima vsakdo pravico na zahtevo od organa javne oblasti dobiti informacijo, ki je v njegovi posesti. Prvi pravni odraz omenjene politike Sveta Evrope je Evropska unija za države članice, ne pa tudi zase, uzakonila leta 1990 s pravno ureditvijo dostopa do okoljskih informacij. Dostop do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta EU in Komisije EU pa je bil urejen šele leta 2001 (Regulation (EC) No 1049/2001 Regarding Public Access to European Parliament, Council and Commission documents).

Namen Zakona o dostopu do informacij javnega značaja

Zakon določa postopke, ki vsakomur omogočajo prost dostop do informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo različni organi; državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb. Zagotavlja javnost in odprtost delovanja organov ter omogoča uresničevanje pravice posameznikov in pravnih oseb, da pridobijo informacije javnega značaja.

Kaj so informacije javnega značaja

Informacije javnega značaja so tiste, ki izvirajo iz delovnih področij organov. Torej vse informacije, ki nastajajo pri poslovanju organa, dokumenti, zadeve, dosjeji, registri, evidence ali dokumentarna gradiva, ki so jih organi sestavili sami, v sodelovanju z drugimi organi ali so jih dobili od drugih oseb. Pomembno je le, da informacija obstaja. Fizične in pravne osebe lahko te informacije pod določenimi pogoji uporabijo tudi za pridobitne in nepridobitne namene (ponovna uporaba informacij).

Kdo so prosilci

Informacije javnega značaja so prosto dostopne vsem pravnim in fizičnim osobam. Prošelec lahko na zahtevo od organa javno informacijo dobi na vpogled, in sicer v obliki prepisa, fotokopije ali elektronskega zapisa.

Izjeme

V Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja je opredeljenih enajst izjem, v primeru katerih lahko organ zavezanec zavrne prošilčevo zahtevo za dostop do želene informacije, in sicer kadar gre za:

1. tajni podatek;
2. poslovno skrivnost;
3. varovan osebni podatek;
4. podatek, zaupan v obdelavo Statističnemu uradu Republike Slovenije;
5. kršitev zaupnosti podatka iz davčnega postopka ali davčne tajnosti;
6. podatek v zvezi s kazenskim pregonom ali postopkom s prekrški, katerega razkritje bi škodovalo njegovi izvedbi;
7. podatek v zvezi z upravnim postopkom, katerega razkritje bi škodovalo njegovi izvedbi;
8. podatek v zvezi s sodnim postopkom, katerega razkritje bi škodovalo njegovi izvedbi;
9. podatek iz še nedokončanega dokumenta, katerega razkritje bi povzročilo napačno razumevanje vsebine dokumenta;
10. podatek, ki varuje naravno oziroma kulturno vrednoto;
11. notranji dokument organa, katerega razkritje bi povzročilo motnje delovanja delovanja organa.

Te izjeme pa ne smejo biti razlog za zavrnitev dostopa, če gre za podatke o:

1. porabi javnih sredstev, opravljanju javnih funkcij, delovnih razmerjih javnih uslužbencev, razen v redkih izjemah, ki jih ZDIJZ posebej določa;
2. onesnaževanju okolja.

Dostop do zahtevanih informacij se lahko dovoli, če javni interes prevlada nad omejitvami. Testa interesa javnosti pa ni dopustno izvajati, če gre za:

1. podatke, ki so označeni s stopnjama strogo tajno in tajno;
2. davčno tajnost fizičnih oseb;
3. statistično zaupne podatke;
4. tajne podatke tuje države ali mednarodne organizacije;
5. davčne podatke, ki jih slovenskim organom posredujejo tuje države.

Tudi v teh primerih pa bo dokumente lahko pregledal informacijski pooblaščenec in na morebitne zlorabe opozoril pristojne.

Katalog informacij javnega značaja

Vsak organ je dolžan redno vzdrževati in javno objavljati katalog informacij javnega značaja. Katalog mora biti urejen po vsebinskih sklopih in mora biti proslučen na voljo v uradnih glasilih ali na spletnih straneh organov. Ministrstvo za javno upravo je dolžno na spletu vzdrževati centralni katalog informacij javnega značaja.

Uradne osebe

Organ določi eno ali več uradnih oseb, ki so pristojne za posredovanje informacij javnega značaja. Lahko pa več organov skupaj določi eno ali več uradnih oseb za posredovanje informacij javnega značaja. Naloge uradne osebe so: usklajevanje posredovanja informacij, vodenje upravnega postopka pri vlogah, ki so posredovane pisno oziroma skladno z določili o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu, posredovanje informacij javnega značaja na splet, priprava in objava kataloga informacij javnega značaja in priprava letnih poročil.

V mnogih državnih organih so za uradne osebe imenovali predstavnike za odnose z javnostmi. Čeprav gre za odgovore javnostim, je potrebno vedeti, da uradna oseba, predvsem pri pripravi zavrnilnih odločb, vodi uradne postopke, kar je pravno opravilo, zato mora imeti osnovno pravno znanje in izpit iz upravnega postopka. Postopke lahko vodi le uradna oseba, ki jo imenuje predstojnik organa. Če predstojnik uradne osebe ni imenoval, je po ZDIJZ za vodenje postopkov odgovoren sam.

Brezplačne informacije, ki morajo biti objavljene na spletnih straneh organa

- prečiščena besedila predpisov, ki se nanašajo na delovno področje organa in so povezana z državnim registrom predpisov na spletu;
- programi, strategije, stališča, mnenja, študije in drugi podobni dokumenti, ki se nanašajo na delovno področje organa;
- predlogi predpisov, programov, strategij in drugih podobnih dokumentov, ki se nanašajo na delovno področje organa;
- vse objave in razpisna dokumentacija v skladu s predpisi, ki urejajo javna naročila;
- informacije o njihovi dejavnosti ter upravnih, sodnih in drugih storitvah;
- vse informacije javnega značaja, ki so jih proslučen zahtevali že trikrat;
- druge informacije javnega značaja.

Kako zahtevati informacijo javnega značaja

Prosilec lahko zahteva dostop do informacije javnega značaja z ustno ali pisno vlogo, ponovno uporabo pa samo s pisno zahtevo. Pravico do pravnega varstva (pritožba, upravni spor) ima le tisti, ki je zahtevo za dostop ali ponovno uporabo informacij podal pisno. Zahteva po elektronski pošti šteje za ustno, razen če vsebuje elektronski podpis. Željeno informacijo lahko prosilec dobi na vpogled kot prepis, fotokopijo ali elektronski zapis. V primeru zavrnitve zahteve (kar mora zavezanec storiti z odločbo in ne zgolj z dopisom) ima prosilec možnost pritožbe, o kateri odloča Informacijski pooblaščenec, postopek pa se vodi v skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku. Zoper odločbo Pooblaščenca ni pritožbe, možna pa je tožba v postopku upravnega spora.

Organ je dolžan omogočiti dostop ali ponovno uporabo informacije, razen če gre za katero od izjem iz 6. člena ZDIJZ. Prosilcu mora omogočiti seznanitev z vsebino zahtevane informacije, in sicer na vpogled, s prepisom, fotokopijo ali elektronskim zapisom, oziroma mu mora omogočiti ponovno uporabo informacij javnega sektorja. Prosilec ima pravico do izbire.

Ustna zahteva

Ustna zahteva se ne šteje za vlogo v upravnem postopku v smislu zakona, ki ureja upravni postopek, kar pomeni, da prosilec na podlagi ustne zahteve nima pravice do pravnega varstva pri Pooblaščenca. Ustna vloga pa je seveda dopustna in izvršljiva brez težav takrat, kadar organ ne bo uporabil delnega dostopa ali zahteve v celoti zavrgel ali zavrnil, temveč bo dokument v celoti posredoval prosilcu.

Pisna zahteva za dostop ali ponovno uporabo informacij

Pisna zahteva mora vsebovati predpisane vsebine:

- navedbo organa, na katerega se zahtevo naslavlja,
- podatke o prosilcu: osebno ime, ime podjetja ali pravne osebe, navedbo morebitnega zastopnika ali pooblaščenca ter naslov prosilca oziroma njegovega morebitnega zastopnika ali pooblaščenca,
- navedbo informacije, s katero se želi prosilec seznaniti,
- navedbo, na kakšen način se želi seznaniti z vsebino (vpogled, prepis, fotokopija in/ali elektronski zapis).

V zahtevi za ponovno uporabo informacij mora prosilec navesti, katero informacijo želi ponovno uporabiti, za kakšen namen (pridobiten ali nepridobiten) in na kakšen način želi njeno vsebino prevzeti.

Če je zahteva nepopolna ali nerazumljiva in je organ ne more obravnavati, mora prosilca pozvati, da jo v roku, ki ne sme biti krajši od treh dni, dopolni oziroma popravi. Uradna oseba je prosilcu pri tem dolžna nuditi ustrezno pomoč.

Odločanje o zahtevi

Postopek z zahtevo za dostop do informacije javnega značaja ali ponovno uporabo v skladu z določbami zakona, ki ureja splošni upravni postopek, v organu vodi in v njem odloča predstojnik ali uradna oseba.

Interes javnosti

Če se prosilec v zahtevi sklicuje na prevladujoč interes javnosti za razkritje informacij ali če predstojnik oziroma uradna oseba oceni, da je potrebno pretehtati, ali pravica širše javnosti vedeti prevladuje nad drugimi pravicami – izjemami, ki so opredeljene v 6. členu ZDIJZ –, o zadevi odločajo:

- Vlada RS, če so zavezanci organi državne uprave, državnega tožilstva ali pravobranilstva, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb ali osebe javnega prava, ki jih je ustanovila država;
- Vrhovno sodišče, če so zavezanci sodišča;
- svet samoupravne lokalne skupnosti, če so zavezanci samoupravne lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb na ravni lokalne skupnosti;
- organ sam, če ne gre za zgoraj omenjene organe (na primer za Računsko sodišče, Varuha človekovih pravic, Ustavno sodišče, Informacijskega pooblaščenca, Državno revizijsko komisijo, zbornice ...).

Zavezanec mora v tem primeru pristojnemu organu predložiti predlog svoje odločitve v 15 delovnih dneh od dneva, ko je prejel zahtevo prosilca. Pristojni organ mora nato odločitev sprejeti v 15 dneh.

Odločba

Če uradna oseba pisni ali ustni zahtevi ugodí, o tem naredi uradni zaznamek. Če pa uradna oseba pisno zahtevo delno ali v celoti zavrne, o tem izda pisno odločbo. Zavrnilna odločba mora, poleg drugih predpisanih vsebin, vsebovati tudi obrazložitev, zakaj je bila zahteva zavrnjena, ter pouk o pravnem sredstvu.

Roki

Organ je dolžan o zahtevi prosilca odločiti čim prej, najpozneje pa v 20 delovnih dneh od dneva prejema popolne zahteve. Rok se lahko v izjemnih okoliščinah (na primer zahteva po velikem številu dokumentov) podaljša za največ 30 dni. Organ v tem primeru prosilcu najpozneje v 15 delovnih dneh pred iztekom 20-dnevnega roka izda sklep z obrazložitvijo razlogov za podaljšanje. Zoper ta sklep ni pritožbe.

Če organ z zahtevano informacijo ne razpolaga, mora takoj, najpozneje pa v 3 delovnih dneh od prejema, zahtevo odstopiti pristojnemu organu in o tem obvestiti prosilca.

Če organ o zahtevi prosilca ne odloči v 20 delovnih dneh oziroma mu ne omogoči dostopa do informacije in tudi ne izda in prosilcu ne vroči odločbe o zavrnitvi ali sklepa o podaljšanju roka, se šteje, da je zahtevo zavrnil (tako imenovani molk organa).

Pritožba

Če je organ zahtevo z odločbo zavrnil ali s sklepom zavrgel, ima prosilec pravico do pritožbe. Prav tako ima pravico do pritožbe, če meni, da ni dobil informacije javnega značaja, ki jo je navedel v zahtevi, če ni dobil informacije v obliki, ki jo je zahteval, ali če organ o zahtevi ni odločil v predpisanem roku. Za pritožbo ni treba plačati upravne takse. O pritožbi odloča Informacijski pooblaščenec. Postopek s pritožbo se izvaja po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

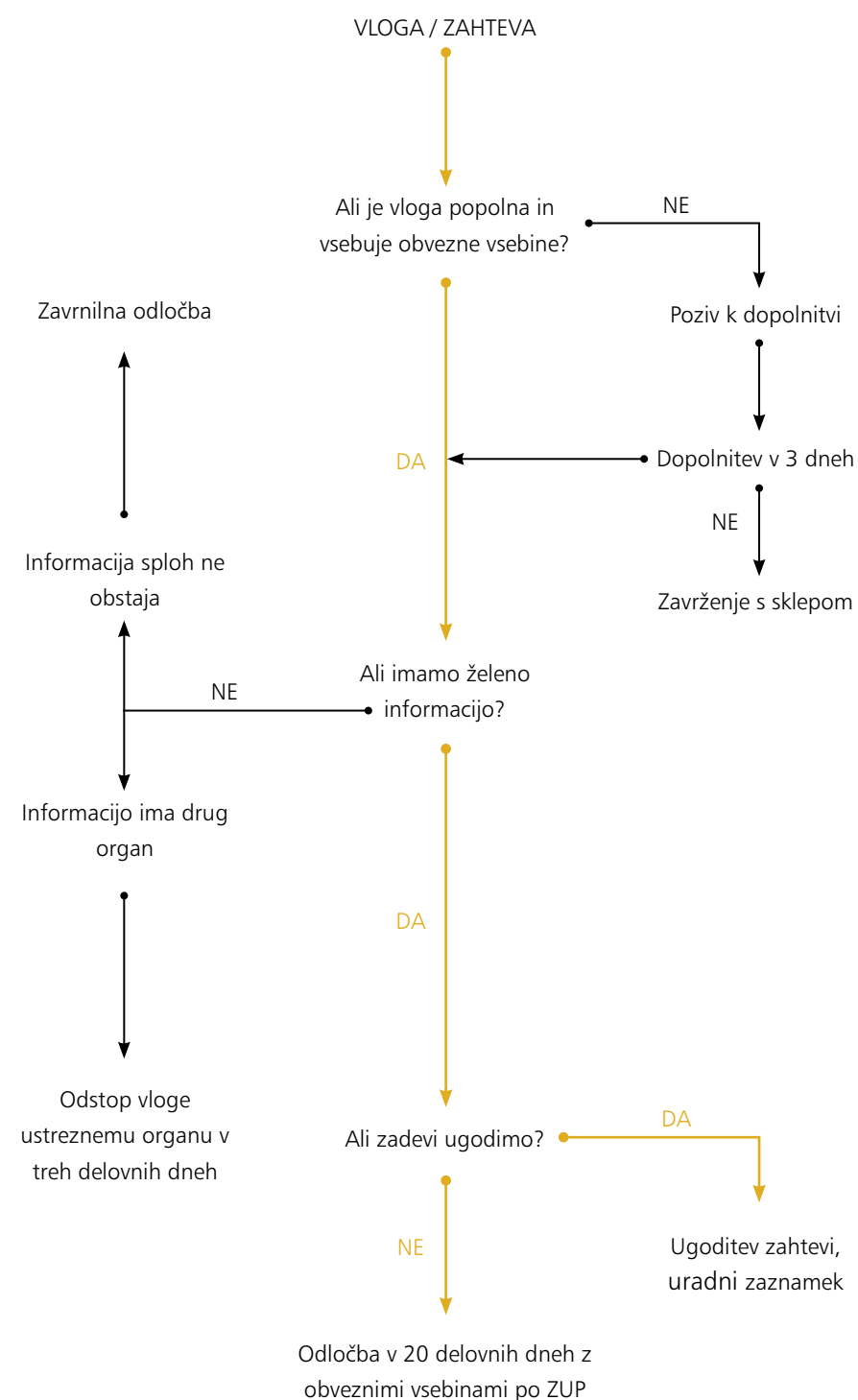
Stroški posredovanja informacij javnega značaja in ponovne uporabe

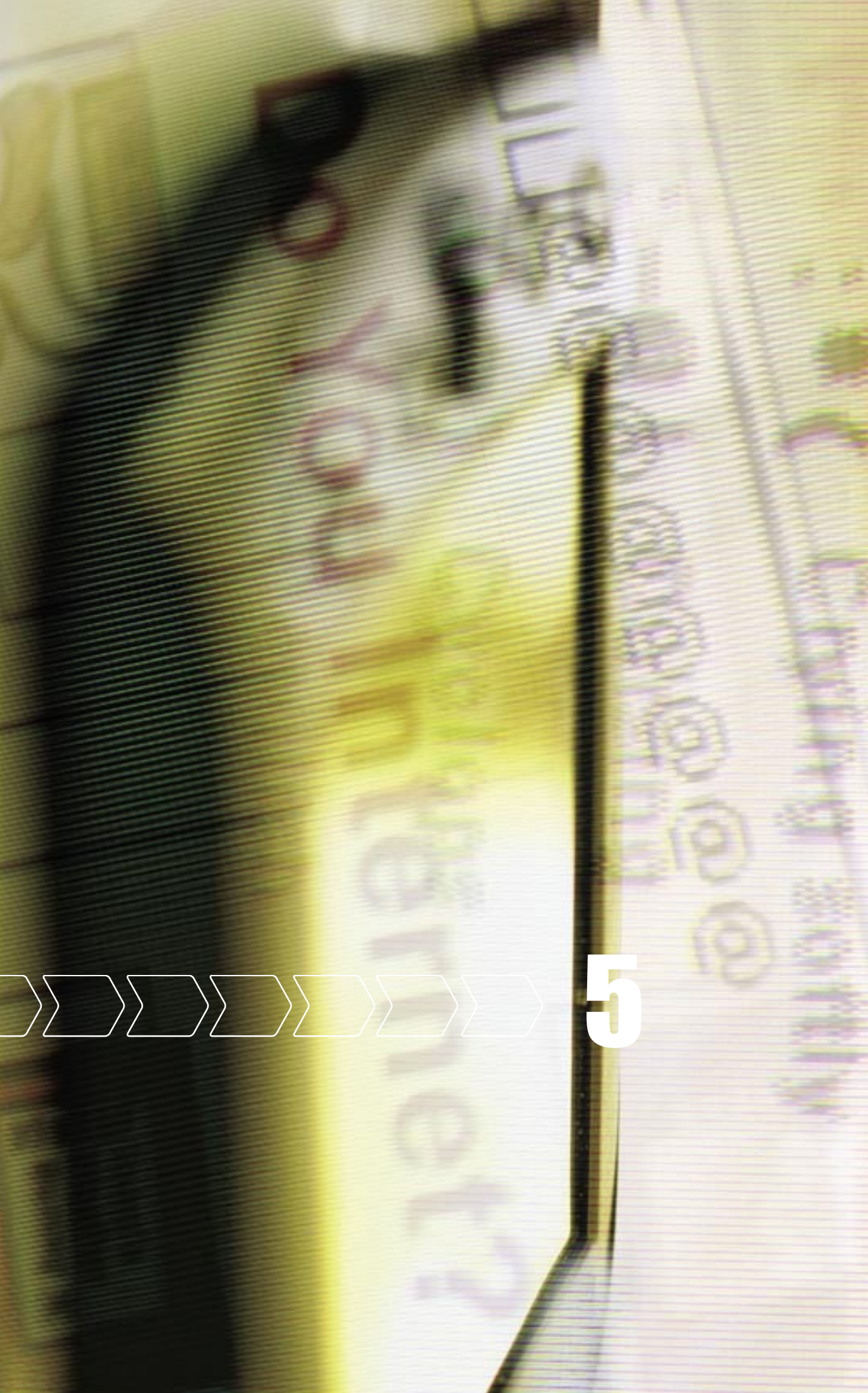
Vpogled v zahtevano informacijo je brezplačen. Za posredovanje prepisa, fotokopije ali elektronskega zapisa zahtevane informacije lahko organ prosilcu zaračuna materialne stroške v skladu z Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 76/2005). Zavezanec mora prosilcu informacijo zagotoviti v tisti obliki, ki jo je želel prosilec, upoštevaje tehnične pripomočke, s katerimi organ razpolaga.

Za ponovno uporabo informacij v pridobitne namene lahko organ tudi zaračuna. Cena ne sme preseči stroškov zbiranja, priprave, razmnoževanja in razširjanja informacij ter običajnega donosa vloženih sredstev. Če je informacija že objavljena na svetovnem spletu, je ponovna uporaba brezplačna.

Vlada je z Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja predpisala okvirni stroškovnik ter podrobnejša merila in pogoje za določanje cene, na podlagi česar organ (lahko) določi svoj stroškovnik.

Spodnja shema ponazarja postopek za posredovanje informacij javnega značaja po prejemu pisne vloge.

5

Test interesa javnosti je najvišja oblika presoje, ki jo pri dostopu do informacij javnega značaja posamezna država lahko doseže. Zavedati pa se je treba, da je test interesa javnosti izjema izjem, ki se uporablja premišljeno in le takrat, kadar se z njegovo pomočjo odkrivajo dejstva, ki pripomorejo k razumevanju tistega, kar je posebnega pomena za širšo javnost. Test interesa javnosti je tako imenovani test tehtanja (ang. balance test). Z njegovo pomočjo uradne osebe, Pooblaščenec kot pritožbeni organ in sodišča v postopku upravnega spora pretehtajo, ali pravica širše javnosti vedeti prevladuje nad drugimi pravicami – izjemami, ki so opredeljene v 6. členu ZDIJZ. Predvsem je potrebno pretehtati negativne in pozitivne učinke morebitnega razkrivanja informacij. Na bistven element presoje pri uporabi tega testa je opozoril britanski pooblaščenec, ki je poudaril, da »zanimivo za javnost« ni nujno tudi »v interesu javnosti«.

ZDIJZ ureja tudi ponovno uporabo informacij javnega sektorja (ang. public sector information), ki jo Evropa zahteva z Direktivo 2003/98/EC. Javni sektor zbira, proizvaja, reproducira in razširja širok nabor informacij na številnih področjih dejavnosti, na primer s področja sociale, gospodarstva, geografije, vremena, turizma, podjetništva, patentiranja, pravosodja, kulture, izobraževanja in politike.

Naloga organov javnega sektorja je zbiranje, proizvodnje, reproduciranje in razširjanje dokumentov. Ponovna uporaba informacij pomeni uporabo takih dokumentov za druge namene. Pri ponovni uporabi je bistvena dodana vrednost informaciji javnega značaja – zasebni sektor naj bi torej ponudil več, kot ponuja organ z izvajanjem svojih javnih nalog. Slovenija se je odločila za diferencirano politiko zaračunavanja za komercialno ali nekomercialno ponovno uporabo.

ZDIJZ pa upošteva še en pomemben vidik Direktive. Tudi javni sektor sam lahko ponovno obdeluje informacije (in lahko njihovo uporabo uporabnikom tudi zaračunava). Če dokumente ponovno uporabi kot vhodni podatek za svoje poslovne dejavnosti zunaj področja izvajanja javnih nalog, veljajo za zagotavljanje dokumentov zanj iste cene in pogoji kot za druge uporabnike.

Glavno vodilo ponovne uporabe informacij temelji na premisi, da je nastanek informacij javnega sektorja financiran iz javnih, proračunskih sredstev, zaradi česar te informacije niso last javnega sektorja.

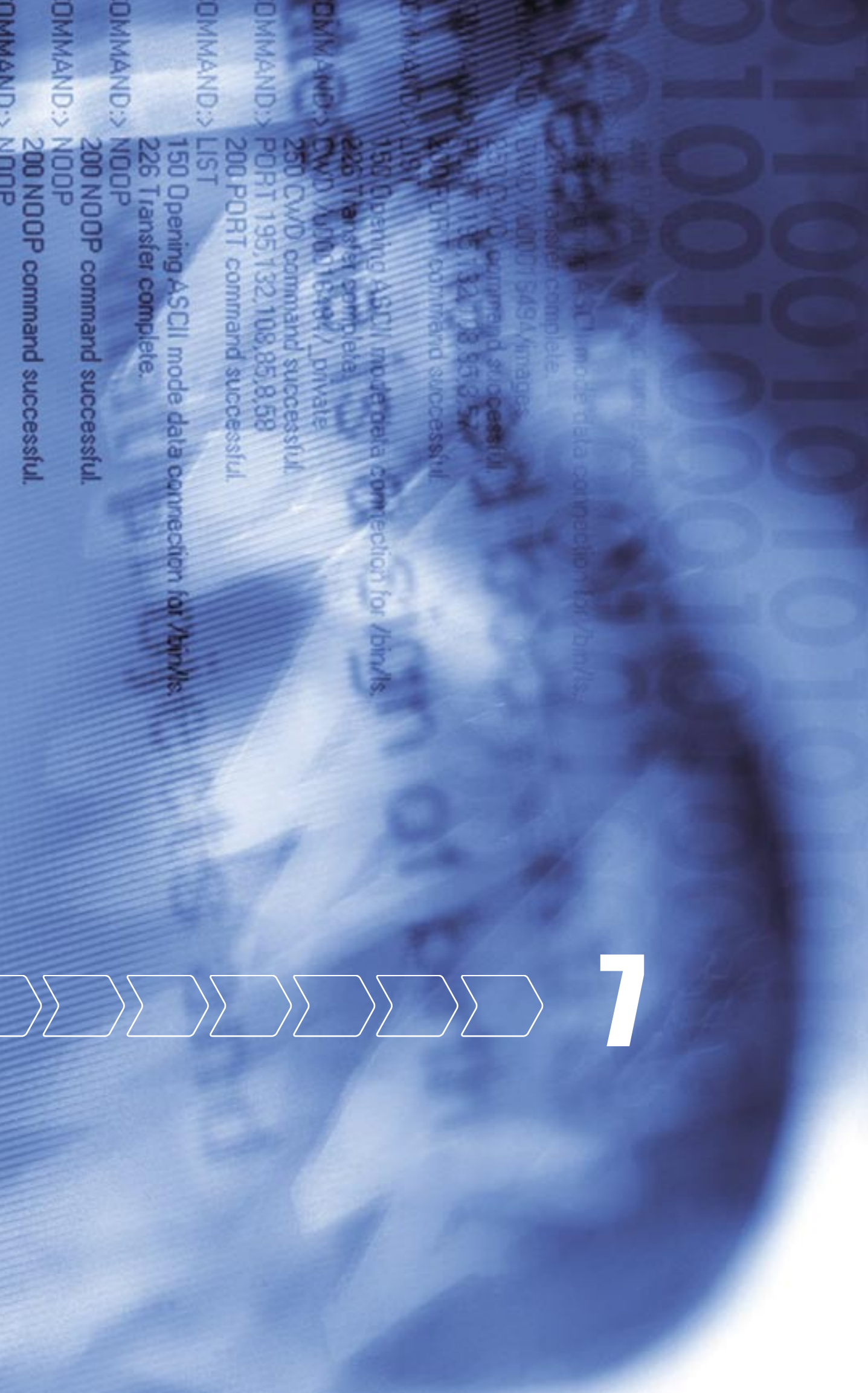
Podrobnejši napotki za zaračunavanje ponovne uporabe so v Uredbi o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja.

6

Nataša Pirc Musar se je rodila leta 1968 v Ljubljani. Na ljubljanski Pravni fakulteti je diplomirala leta 1992, pravosodni izpit je opravila leta 1997. Po zaključku študija se je zaposlila na slovenski nacionalni televiziji, kjer je šest let delala kot novinarka in voditeljica osrednje informativne oddaje TV Dnevnik. Nato je bila pet let voditeljica osrednje informativne oddaje 24 ur na največji slovenski komercialni televiziji POP TV.

Svoje novinarsko znanje je dodatno izpopolnjevala na CNN v Atlanti, v Združenih državah Amerike, pozneje pa je svoje znanje dva semestra izpopolnjevala na oddelku za medije na univerzi v Manchestru v Veliki Britaniji. Med študijem je bila na praksi na televizijskih postajah BBC, Granada TV, Sky News, Reuter TV in Border TV. Pisala je tudi članke za različne časopise in delala na različnih radijskih postajah. Želja po novih znanjih jo je leta 2001 vodila v gospodarstvo. Vodila je službo za korporativno komuniciranje v družbi Aktiva Group, največji zasebni finančni družbi v Sloveniji. Aprila 2003 se je zaposlila na Vrhovnem sodišču kot direktorica Centra za izobraževanje in informiranje. Julija 2004 jo je Državni zbor na predlog predsednika Republike Slovenije dr. Janeza Drnovška izvolil za pooblaščenko za dostop do informacij javnega značaja, s sprejemom Zakona o Informacijskem pooblaščenču nadaljuje delo kot informacijska pooblaščenka.

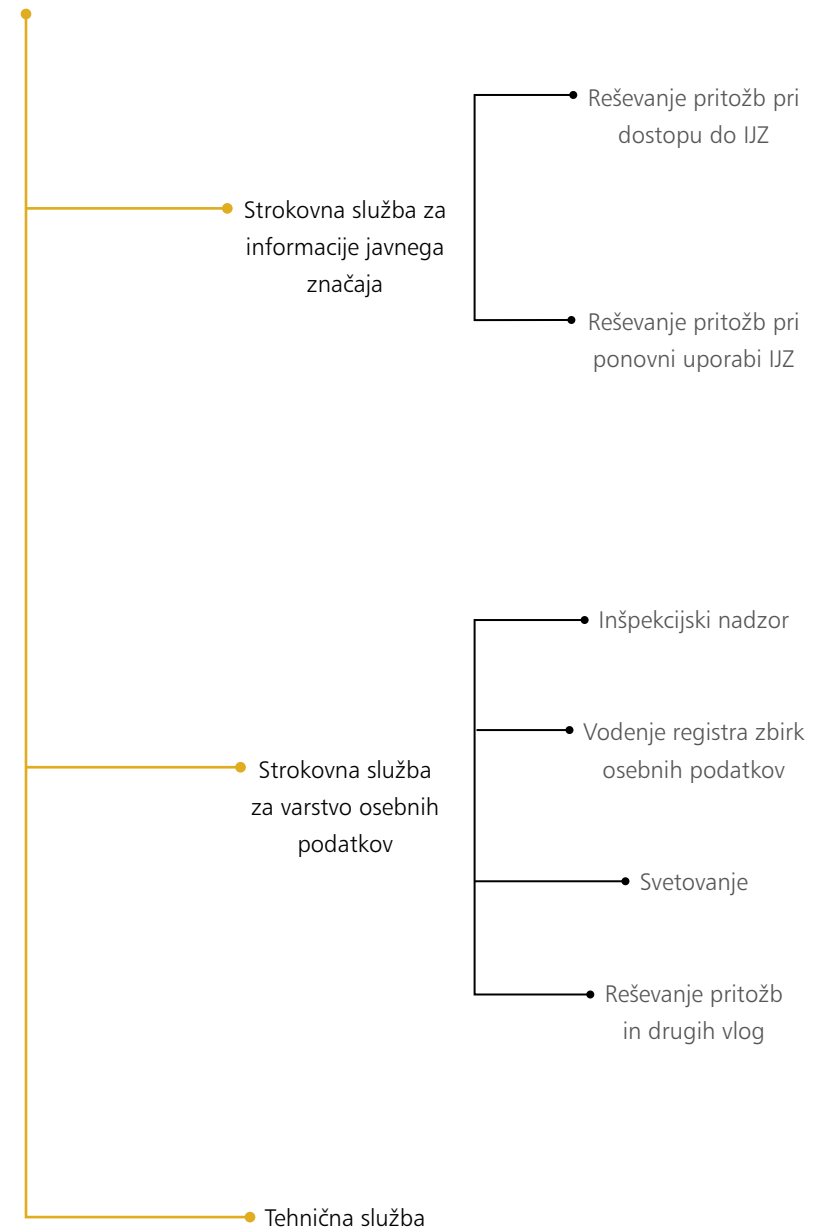

7

Informacijski pooblaščenec je neodvisen državni organ, ki je s sprejemom Zakona o Informacijskem pooblaščenču decembra 2005 nastal iz Pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja (IJZ) in Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov. Njegovi osnovni dejavnosti sta varovanje osebnih podatkov in nadzor nad odprtostjo in preglednostjo dela javnega sektorja. Temu je prilagojena tudi organizacijska struktura urada:

Informacijski pooblaščenec

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI POOBLAŠČENEC

e-pošta: gp.ip@ip-rs.si

Davčna številka: 89502868, IP ni davčni zavezanec

Matična številka: 1867571

TRR: 01100-6300109972

<http://www.ip-rs.si>

Brošuro je pripravil Informacijski pooblaščenec.

Odgovorna urednica:	Simona Rodež
Avtorji besedil:	Nataša Pirc Musar Simona Rodež Sonja Bien Mojca Prelesnik
Lektorica:	Katja Klopčič
Oblikovanje:	Bons
Tisk:	Premiere, d. o. o.
Naklada:	1000
Izdajatelj:	Informacijski pooblaščenec, februar 2006